

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “มัจจุปรต – ถูกความตายครอบงำ”

มัจจุปรต อ่านตามภาษาบาลีว่า มัต - จุ - ปะ - เร -ตะ มาจากคำว่า มัจจุ (ความตาย) และคำว่า ปรต (ครอบงำ, แวดล้อม) แปลโดยใจความได้ว่า ถูกความตายครอบงำแล้ว, ถูกความตายแวดล้อมแล้ว เป็นการแสดงถึงความจริงของสัตว์โลกที่เมื่อเกิดมาแล้ว ก็ต้องละจากโลกนี้ไป ไม่มีใครรอดพ้นจากความตายไปได้เลย ความเกิดยังเป็นไปอยู่ตราบใด ความตายก็ย่อมเป็นไปอยู่ตรานั้น ความตายก็พราກทุกสิ่งทุกอย่างไม่สามารถย้อนกลับมาเป็นบุคคลนี้ได้อีกเลย สำหรับผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่ ตายแล้วก็ต้องเกิด ส่วนผู้ที่ดับกิเลสหมดสิ้นถึงความเป็นพระอรหันต์แล้ว เมื่อดับขันธปรินิพพาน (ตาย) ไม่มีการเกิดอีก เพราะดับเหตุที่จะทำให้มีการเกิดได้แล้ว

ข้อความในพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตันตปิฎก สลลสูตร แสดงถึงความเป็นจริงของสัตว์โลกว่า ล้วนแล้วเป็นผู้ถูกความตายครอบงำ ถูกความตายแวดล้อมซึ่งไม่มีทางพ้นไปได้เลย ใครๆ ก็ต้านทานไว้ให้ไม่ตายไม่ได้ ดังนี้

“เมื่อมนุษย์เหล่านั้นถูกความตายครอบงำอยู่ กำลังจะจากโลกนี้ไปสู่ปรโลก
บิดาก็ด้านทานบุตรไว้ไม่ได้ หรือหม่าญาติก็ด้านทานญาติไว้ไม่ได้”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา เกิดจากการที่พระองค์ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาถึง ๔ อสงไขยแสนกัปป์ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานมาก ทุกคำจึงมาจากพระคุณอันประเสริฐยิ่งของพระองค์ การที่แต่ละคนจะได้มีโอกาสได้ยิน ได้ฟังพระธรรมแต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดงในครั้งนั้น และได้สืบทอดมาจนถึงยุคนี้สมัยนี้ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระธรรมยังดำรงอยู่ จึงเป็นสิ่งที่มีความที่สุดในชีวิต เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นแห่งปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดของคำสอน ก็ล้วนเป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูล เป็นเครื่องเตือนที่ดีในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษามีความเข้าใจถูกเห็นถูก มีความประพฤติที่ดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ขัดเกลากิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิตจนกระทั่งสูงสุดเพื่อความเป็นผู้หมดจดจากกิเลส ดับกิเลสทั้งปวงได้อย่างหมดสิ้น

ตราบใดที่ยังไม่ได้ดับกิเลสทั้งปวงจนหมดสิ้น การเวียนว่ายตายเกิดย่อมมีอยู่ตรานั้น ไม่เป็นสุคติภูมิ ก็เป็นทุคติภูมิ ตามกรรมของแต่ละบุคคล กล่าวคือถ้าเป็นผลของกุศลกรรม ก็ทำให้ไปเกิดในสุคติภูมิ เกิดเป็นมนุษย์หรือเกิดเป็นเทวดา ในทางตรงกันข้าม ถ้าเป็นผลของอกุศลกรรมก็ทำให้ไปเกิดในอบายภูมิ เป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นเปรตบ้าง อสุรกายบ้าง สัตว์ดิรัจฉานบ้าง ตามควรแก่กรรมของแต่ละบุคคลที่ได้กระทำมา

ชีวิต เป็นการเกิดดับสืบทอดกันของจิตแต่ละขณะๆ จิตขณะหนึ่งเกิดแล้วดับไปเป็นปัจจัยให้จิตขณะต่อไปเกิดขึ้นเป็นไป ที่กิเลสซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิตเกิดขึ้นเป็นไปก็เพราะได้สะสมมาแล้วในอดีต เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุปัจจัย เมื่อปัญญายังไม่เจริญขึ้นถึงขั้นที่จะดับกิเลสได้ กิเลสก็จะเกิดขึ้นอีกต่อไป

อย่างเช่นในชาตินี้ และเพราะยังมีกิเลสอยู่นี้เอง การเวียนว่ายตายเกิด จึงยังไม่จบสิ้น เป็นเหตุให้มีสภาพ
ธรรมเกิดดับสืบต่อไป ยังไม่พ้นจากทุกข์ในสังสารวัฏฏ์

ทุกคนที่เกิดมา ในที่สุดแล้วก็จะต้องตาย ไม่มีใครรอดพ้นจากความตายไปได้เลยแม้แต่คนเดียว จะอยู่ที่
ไหน ก็ไม่พ้น ความตาย เป็นสภาพธรรมที่มีจริง เป็นจิตที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้นในชาติหนึ่งๆ เป็นจิต
ขณะสุดท้ายที่เกิดขึ้นแล้วดับไป จิตขณะสุดท้ายของภพนี้ชาตินี้ ทำกิจจุติ คือ ทำกิจเคลื่อนหรือพรากให้
สิ้นสุดสภาพความเป็นบุคคลนี้ในชาตินี้ จะกลับมาสู่ความเป็นบุคคลนี้อีกไม่ได้เลย ความตาย เป็นความจริงที่
ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อถึงคราวตาย ใครๆ ก็ช่วยไม่ได้ ใครๆ ก็ต้านทานไว้ไม่ได้ จักต้องตายแน่แท้ จะต้อง
ตายเหมือนกับคนที่ตายไปแล้วนั้นแหละ ไม่มีใครรอดพ้นจากความตายไปได้

สัตว์โลกถูกความตายครอบงำไว้ ความจริงเป็นอย่างนี้จริงๆ ไม่มีใครพ้นจากความตายไปได้เลย
ถูกความตายครอบงำไว้จริงๆ หนีไปทางไหนก็ไม่สามารถพ้นไปได้ จะไปจักรวาลอื่นนอกโลก หรือจะไปที่ไหน
ก็ตามแต่ ก็ไม่มีใครจะหนีความตายได้ เพราะเหตุว่า สัตว์โลกทั้งหลายเมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องตาย ไม่ว่าจะ
อยู่ที่ใด ไม่ว่าจะหนีไปที่ใด ไม่ว่าจะอยู่ถึงสวรรค์ชั้นใดก็ตาม ความตายก็ครอบงำไว้ เพราะความจริง คือ สัตว์
โลกทั้งหมดที่เกิดมาแล้วจะต้องตาย หนีความตายไม่พ้นเลย

เกิดมาเพื่อตายทุกคนจริงๆ ใดๆ ก็ตายอยู่แล้ว ควรที่จะได้พิจารณาว่า ขณะใดที่ประมาท ขณะนั้น
เป็นอกุศล ขณะใดที่ไม่ประมาท ขณะนั้นเป็นกุศลเพราะความไม่ประมาท คือการไม่อยู่ปราศจากสติ (สติ
เป็นธรรมที่เกิดร่วมกับจิตฝ่ายดีทุกประเภท) และที่สำคัญ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า กุศลธรรมทั้ง
ปวง รวมลงอยู่ในความไม่ประมาท มีความไม่ประมาทเป็นมูลราก บุคคลผู้ไม่ประมาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ
ไม่ประมาทในการอบรมเจริญปัญญา ถึงแม้ว่าจะมีการเกิด การตาย จากภพหนึ่งไปอีกภพหนึ่งอยู่ แต่โอกาส
ของการดับกิเลสได้อย่างเด็ดขาด ไม่มีการเกิดการตายอีกเลยนั้นย่อมมีได้ สังสารวัฏฏ์มีโอกาสจบสิ้นได้
เพราะฉะนั้น ผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ย่อมมีโอกาสที่จะถึงวันที่ไม่มีการเกิด ไม่มีการตายอีกเลย
ไม่เหมือนกับผู้ที่ประมาท ซึ่งโอกาสของการหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวงไม่มีเลย ไม่สามารถพ้นไปจาก
สังสารวัฏฏ์ได้เลย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงควรอย่างยิ่งที่จะเป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทที่จะฟังพระธรรม
ศึกษาพระธรรม และอบรมเจริญกุศลทุกประการ สะสมเป็นที่พึ่งต่อไป เพราะนี่แหละคือสาระสำคัญที่สุด
ของชีวิต

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗